

Com ha d'ésser l'Estatut de Catalunya?

I

Descartant judicis, que reclamarien una justificació documental (molt fàcil, per cert), és d'algun interès enregistrar diverses dates, segons sembla poc conegudes, ja que en principi, cal admetre que tothom discuteix i raona amb igual bona fe. Fins al 1714 no s'imposà l'idioma castellà com a llengua de l'administració a Catalunya i no es decretà la supressió de les Universitats catalanes. Fins a 1720 varen subsistir les duanes regionals. La unitat econòmica d'Espanya no quedà realment establerta fins al 1778, quan per la famosa cèdula de Carles III, de setze d'octubre, deixà d'ésser el comerç amb Amèrica un privilegi exclusiu de Castella. Catalunya no va perdre el seu dret penal, fins al 1822. Fins al 1825 l'ensenyament primari es donava als catalans en la seva llengua materna. La Diputació general de Catalunya subsistí fins al 1833, en la qual data hom plagia la divisió departamental de la veïna República i es dividiren en províncies els antics regnes. Fins a 1834 hi hagué Tribunals de Catalunya i fins a 1837 s'encunyaren monedes catalanes. Fins a 1843 no va ésser la bandera groga i vermella la general dels exèrcits del rei, puix en el seu decret de 1775 Carles III la va adoptar tan sols per a la Marina. El sistema tributari independent i l'exempció de "quintes" duraren fins a 1845. La contractació en català no va desaparèixer fins a l'any 1862.

La coacció assimilista sobre Catalunya i el procés d'unificació política d'Espanya, són, doncs, incontestablement, fets del segle 19. La primera coincideix amb el renaixement català. El segon amb l'època en què culmina la decadència política d'Espanya.

Es hora que els espanyols pensem seriosament davant de l'èxit, si és de molt interès continuar en la República el sistema polític de la dinastia borbònica. El nostre nou codi fonamental, amb el sol vot advers de reaccionaris, i algun que altre doctrinari, obre l'horitzó d'una nova política. L'estat estarà integrat pels municipis, les províncies i les regions autònomes. La greu qüestió que es planteja en aquests moments, ja que la Constitució obre

pas a mil estatuts diversos és aquesta: Com ha d'ésser l'Estatut de Catalunya?

Com a català, declaro sincerament, que no sé quina ha d'ésser l'amplitud econòmica que a l'hora actual convé més al nostre poble. Com a espanyol, és per a mi, i ha d'ésser per a tots els que aconseguixin superar vells prejudicis d'una claredat pasmosa: En el polític-administratiu, tan ampli com ho permeti la Constitució, interpretada amb la màxima liberalitat (in dubiis libertas). En l'econòmic, clar i estrictament just, és a dir, de manera que Catalunya contribueix a les càrregues comunes en proporció a la seva riquesa.

La resta serà perdre el temps i, el que és més tràgic, aquesta magnífica ocasió que la història ens ha deparat per a demostrar que la incapacitat acusada per Espanya en els darrers segles, era deguda al despotisme dels monàrquics i no a cap fatalitat ètnica de la raça. En l'entranya de Catalunya hi ha una angoixa de llibertat. Solament un règim de llibertat pot guarir aquests mals. Un consell desinteressat: si hi ha algú a Espanya que desitgi que tots els nostres infants parlin en castellà, que recordi que la llengua castellana avança, quan va avançar, en la vida catalana, per l'única força del seu prestigi. N'hi hagué prou quan la Dictadura, amb què es tractés de coartar l'ús del català i de fomentar el del castellà, perquè a Barcelona neixessin dos nous rotatius escrits en llengua del poble, perquè es multipliquessin així mateix els periòdics catalans a les comarques i perquè els nostres llibres atancesin tirades no somniades poc abans. El teatre català va desenrotllar-se des de les mitjanies del segle passat, quan per decret reial varen ésser prohibides les obres teatrals escrites exclusivament en "cualquiera de los dialectos de las provincias de España". Durant la Dictadura funcionaren a Barcelona fins a cinc teatres que representaven en català. Si a Primo de Rivera se li arriba a ocórrer decretar obligatori l'ús del castellà en la redacció dels rètols i mostres de les botigues, avui tots els comerços de Barcelona els tindrien en català. Si es creu convenient—i nosaltres ho estimem necessari—que

Entorn de l'Estatut

Declaracions del senyor Companys

Preguntat el senyor Companys per un periodista referent al que farien en el problema de l'ensenyament, el cap de la minoria catalana ha contestat:

—La posició de la minoria catalana en el problema de l'ensenyament ja ha estat definida pels discursos pronunciats aquesta setmana passada pels diputats senyors Sbert, Campalans i Lluhi.

—Intervindreu vós en la sessió del dimarts?

—Jo intervindrè quan es voti el dictamen, si aquest no es millora, i per a exposar alhora l'abstenció de la minoria en compliment de l'acord adoptat a Barcelona. Es clar que insistiré molt poc en l'aspecte tècnic, que ha promogut ja un llarg i intens debat, i no m'agrada repetir els conceptes. El que faré serà explicar les possibilitats polítiques de la minoria en aquests moments en relació a l'Estatut amb les mínimes i més clares paraules possibles.

—L'abstenció de la minoria, és s'estimi i s'estudiï a Catalunya la cultura castellana, sols existeix un camí: Evitar tota apariència de què tracta de mantenir-se en forma d'una cultura d'ocupació. Seria lamentable desgràcia que quedés interrompuda la gran tradició dels Milà i dels Rubió.

Es necessari que arrelhi en el cos de tots aquesta perogrullesca veritat, que tanta gent de bona fe sembla que tinguin oblidada: "A Catalunya, Espanya som nosaltres". Els nascuts en altres llocs que aquí s'aveïnïn o estiguin ja aveïnats són i han d'ésser els nostres fraternals col·laboradors. El que vulgui exercir tutories està condemnat al fracàs. Els gestos de protecció serien més ofensius que no els de tirania. Els que visquin aquí al seu gust, sempre han d'ésser acollits amb recíproca cordialitat. Ja va afirmar Don Quixot, en contestar a la salutació de Barcelona, que "cortesías engendran cortesías". I va ésser aquí, per obra del cavaller de la Blanca Lluna, on la fortuna s'emportà les seves glòries i caigué la seva ventura per no aixecar-se mai més. Les llances manxegues resulten molt airoses com a articles d'exportació. RAFAEL CAMPALANS

tan sols en la qüestió de l'ensenyament?

—Naturalment, puix que s'ha produït ara i no abans, i no sé el què podria passar després.

—Es cert, tal com s'afirma, que requerireu l'opinió dels caps de les minories?

—Requerir? El Parlament està obert i tots els diputats poden, a qualsevol moment, exposar els seus punts de vista sota la seva responsabilitat. Bé s'han pronunciat prou discursos polítics sobre l'Estatut des de la discussió de la Constitució fins a la data! Molts d'ells reproduint conceptes repetits des de fa més trenta anys. Ara bé, furgar en la Cambra, donar facilitats, o posar-se de "mingo" perquè l'assumptu es desviï, això no. Em proposo explicar concretament la nostra actitud en aquests moments.

—Què ens dieu del dictamen de l'ordre públic?

—En principi em sembla que s'hi pot trobar en ell un punt de coincidència per a tothom.

—El senyor Carrasco Formiguera ha dit que l'actitud violenta dels rabassaires és conseqüència de la campanya efectuada per vós i el senyor Aragay.

—Això és completament fals. Espero un text, una proclama, una referència periodística, sigui la que sigui, perquè això resti demostrat. Aquests comentaris són tòpics deslleials, fills de la intemperància dels anarquitzants.

Accident automobilístic

Ans d'ahir al matí, a uns deu quilòmetres de Tarragona, ocorregué un sensible accident del que resultaren ferits dos agents de vigilància de la plantilla de Barcelona i un de la de Madrid.

Viatjaven en un automòbil els senyors Tejada i Poblador de Barcelona junt amb un company de Madrid, escoltant l'auto en què anava el ministre d'Agricultura, quan a conseqüència d'haver rebentat un neumàtic, el cotxe boleà, resultant els tres policies amb ferides de pronòstic reservat.

Després d'auxiliats a Tarragona, els policies marxaren cap als seus destins.